

(לג) ובמיתיה הא אתיא וידעון
ארי נביא הוה ביניהון:
(א) והוה פתגם נבואה מן קדם
י עמי למימר: (ב) בר אדם
אתנבי על פרנסי ישראל
אתנבי ותימר להון לפרנסיא
פדנן אמר יי אלהים וי על
פרנסיא דישראל דהו
מפרנסין נפשיהון הלא
לפרנסא עמא אתמניאו
פרנסיא: (ג) ית טובא אתון
אכלין ועמר נקי אתון לבשין
פטמיא אתון נכסין לעמא
ליתכון מפרנסין: (ד) ית
כאיביא לא תקיפתון
ולמריעיא לא אסיתון
ולתביריא לא צמדתון וית
דאיטלטלו לא אתיבתון וית
דאבדו לא בעיתון ובתוקפא

ועשים אינם אותם: לג ובבאה הנה
באה וידעו כי נביא היה בתוכם: ס
לר א ויהי דבר יהוה אלי לאמר: ב בן-
אדם הנבא על-רועי ישראל הנבא
ואמרתי אליהם לרעים כה-אמר
אדני יהוה הוי רעי ישראל אשר היו
רעים אותם הלוא הצאן ירעו הרעים:
ג את-החלב תאכלו ואת-הצמר
תלבשו הבריאא תזבחו הצאן לא
תרעו: ד את-הנחלות לא חזקתם ואת-
החולה לא-רפאתם ולנשברת לא
חבשתם ואת-הנדרחת לא השבתם

אוצר חכמות

רשי

חזק להון כומר אבוצין: (לג) ובבאה. הרעה
אליהם: הנה באה. כי חמת מוכנת היא לנא אז
ידעו כי לא שחוק היו דצריך כי נביא חמת היה
בתוכם: (ג) על רועי ישראל. על פרנסי ישראל:
אשר היו רועים אותם. חמת עמם היו מענגין
מממון חזריהם אשר תחמיהם: הלא הצאן ירעו

חזק להון כומר אבוצין: (לג) ובבאה. הרעה
אליהם: הנה באה. כי חמת מוכנת היא לנא אז
ידעו כי לא שחוק היו דצריך כי נביא חמת היה
בתוכם: (ג) על רועי ישראל. על פרנסי ישראל:
אשר היו רועים אותם. חמת עמם היו מענגין
מממון חזריהם אשר תחמיהם: הלא הצאן ירעו

מצודת ציון

(א) הבריאא. השמנה כמו ועגלון איש בריא (שופטים ג)
(ד) הנחלות. ר"ל כאוב באבר מן האיברים: חבשתם. ענין קישור
כריכת המטלית על השבר כמו והנה לא חבשה (לעיל ל):
הנדרחת. מלשון דחייה:

עליהן: (ב) על רועי ישראל. הם השרים מנהיגי העם כרועים המנהיגים את הצאן: הוי. יש להתאונן על רועי ישראל
אשר היו רועים את עצמן להשמין את בשרם: הלא. ר"ל הלוא משפט הרועים הטובים לרעות הצאן ולא את עצמן:
(ג) את החלב תאכלו. אבל אתם אכלתם חלב הצאן ואת הצמר תלשיתם ועשיתם לכם למלבוש: הבריאא. השמנה שבהן
זבחיתם למאכל: הצאן. שאר הצאן לא רעיתם כראוי ר"ל השרים היו עוסקין לענג נפשם וגזלו עשירי העם ולא
חששו בתקנת יתר העם: (ד) את הנחלות. את הכואבות באחד מאיבריהן וצריכין חזק הנה לא חזקתם אותן:
ולנשברות. את הנשברת ביד או ברגל הנה לא קשרתם עליה כריכת מטלית: הנדרחת. מן העדר: לא חבשתם. אל
העדר:

מצודת דוד

ועושים אינם אותם. הוא כמו הפוך ואינם עושים אותם:
(לג) ובבואה. וכאשר תבוא העונש שאתה מייעד על
המנעת עשות מאמריך: הנה באה. ר"ל אז יתמהו ויאמר
הנה באה נבואת הנביא ואז ידעו שהיה נביא בתוכם
ודבר ה' היה בפיו ולא היו דבריו דברי שחוק להלעיג

העדר:

יחזקאל לר

שצג

ביאור הענין מראה יחזקאל – מלבי"ם ביאור המלות

נגן: לד (א) אליהם לרעים. כפל הכינוי עם גוף הפעול מטעם שבארתי בפירושו: (ד) הנחלות, החולה. נחלה מצייר תחלת פעולת החולי שלכן בא בצורת הנפעל, והחולה הוא שם התואר על שכבר חלה בו החולי מכבר, הראשון די לו בחיזוק, והשני צריך רפואה: לא רפאתם, לא חבשתם. החיבוש היא על השכר עמ"ש ישעי' (ל' כ"ו): הנדחת, האבדת. הנדח הוא חוץ למקומו, והאובד

אמנם על מה שהנביא מנבא להם עתידות ומוהיר כי יבא עליהם פורעניות לא ישיתו לב ולא יאמינו לדבריו עד יבא הפורענות שנבא, ואז אין תועלת במה ששמעו דברי הנביא אחרי שלא עשו תשובה לעכב את הרעה כי **בבאה הנה כבר באה**, ונהיה הרע, ואין תועלת רק מה **שירעו אח"כ כי נביא היה בתוכם** שאז יאמינו שהיא נבואה אמתית, ואז כבר א"א לתקן העבר: **לד. (א) ויהי דבר ה'**, אחר שחרב המקדש ונתבטל מלכות ב"ד

ע"י שעיני צדיקיה עור ויכניה היה בגולה, א"ל נבואה על הרועים שהם גרמו זאת כי לא רעו צאן ה' בנאות רשא, ואמר שצדקו משפט ה' בהם שבטל מלכותם: (ב) **הנבא על רועי ישראל**, מפני שנבואה זו עתידה על הרועים בעתיד וגם כבר החלה באותו הדור על הרועים שהיו אז, אמר **הנבא על רועי ישראל**, בעתיד, וגם **הנבא ואמרת אליהם לרועים** הנמצאים האותו זמן, **הוי רעי ישראל**, ר"ל כי יש רועים הרועים בחנם ואינם נהנים משל צבור, ותכלית רעיותם הוא רק הנהגת הצאן וטובותם (כמ"ש בדוד ויבחר בדוד עבדו ויקחהו ממכלאות צאן, ואמר במדרש שבדקו השי"י בצאן וכו'), וזה רק רועה הצאן, ויש רועה שמקבל שכר והגנה והחלב שייך לו בשכרו, וזה כבר ירעו הצאן אותו ג"כ שיאכל חלבם וילבש צמרם, נמצא הוא רועה אותם והם רועים אותו ג"כ. והנה בדורות הקודמים היו **רעי ישראל אשר היו רעים אותם** ר"ל שלא היו נהנים מן הצבור רק רעו הצאן לבד, ועתה לא נמצאו רעים כאלה, כי **חלוא הצאן ירעו הרועים**, במה. (ג) **שאת החלב תאכלו ואת הצמר תלבשו** וגם את **הבריאה תזכחו**, הגם שתוכלו ליהנות מגזיתם וחלבם, ובכ"ז עכ"פ ראוי שגם אתם תרעו הצאן להשגיח עליהם, ואתם את הצאן לא תרעו, כי (ד) **את הנחלות לא חזקתם**, נחלה היא שאינה בריאה כ"כ והיא רפה המוג וצריכה חיזוק. והחולה היא החולה לגמרי וצריכה רפואה וגם אותה לא **רפאתם**, וגם **הנשברת** שצריך לחבוש השכר לא חבשתם, וגם **הנדחת** ממקומה לא חבשתם, וגם **האבדת** לגמרי לא בקשתם, (1234567 תר"ח)

מסורה

מהר"י קרא

לרנע' מיטני לכת מניינל דפסוק: (א) הנריאה. ב' וסימ' את הסג לרנע' מיטני לכת מניינל דפסוק: (א) הנריאה. ב' וסימ' את הסג

(לג) **ובבאה הנה באה**. ובבואה הנבואה והיא מתקיימת. אז יודעים כי נביא אמת חיה. ומאת המקום אמרם. כלומר עכשיו קודם שמקיים הפורענות הם מתלוצצים. שאין מאמינים שיתקיים. ואומ' נביא השקר הוא. ולא דבר עלינו המקום רעה. אבל כשנתקיימה הנבואה הם מאמינים ואומ' נביא אמת היה זה: (ב) **על רועי ישראל**. הם המלכים אשר היו רועים אותם. שהיה [להם] (לראות) [לרעות] אותם ולהחזירם למוטב. והן לא כן עשו: **הלא הצאן ירעו הרועים**. דין הוא שהרועה ירעה את הצאן. ומוליכם במקום מרעה. ואין דרכו של צאן לרעות את הרועה. והן ישתנו שהצאן ירעה את הרועה. כלומר שישאל יפרנסו את מלכיהם באכילה ובשתיה ובלבושה. כמו שאומר בסמוך: (ג) **את החלב תאכלו**. את החלב של צאן אכלו ירבעם וחביריו. לפי שהומשלו המלכים לרועים וישאל לצאן נותן להם דין של צאן ורועה רשע מה עושה. החלב אוכל והצמר נוטל ועושה בה בגדים ולבושם: **הבריאה תזכחו**. השמינה שוחט ואוכל. כלומר נכסים של ישראל נוטלין בגזל וחמס לאכילה ולבישה: **הצאן לא תרעו**. לאחד שתפשו ממונם לא השגיחו בדרכיהם להחזירם למוטב: (ד) **את הנחלות**. את הכבאות. [כמון] ולא נחלו על שכר יסף: **לא חזקתם**. אדם שיהיה לו כאב לא חזקתם בדרכיהם הטובים: **ואת החולות**. שצריכה רפואה. לא רפאתם. אותו שירוד מנכסים לא סייעתם: **ולנשברת לא חבשתם**. אותה שנשברה את שוקה. לא קשרתם עליה איספלנית: **ואת הנדחת**. ישראל שהדחתו עצמן [אל] אלהי הנכר לא חזרתם לפני בתשובה שלימה:

מנחת שי

(ב) **ואמרת אליהם**. במקצת הספרים מלא יו"ד וכן נכון עפ"ה כי אין זה במנין ד' חסרים בסיפרא וסי' נמסר בסי' ט"ז במס"ג: **הוי רעי ישראל**.

רד"ק

הלא היה להם לרעות הצאן למה נתמנו רועים אלא לרעות אותם דעה ובינה והשכל כמו שנאמר בדוד שהיה רועה נאמן ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו וכן אמר באסא ויאמר ליהודה לדרוש את ה' ולעשות התורה והמצוות ונאמר ביהושפט שלח לשריו וגו' ללמד בערי יהודה ונאמר וילמדו ביהודה ועמם ספר תורת ה' וישבו בכל ערי יהודה וילמדו בעם ונאמר ויעמד שפטים בארץ ונאמר ויצו עליהם לאמר כה תעשון ביראת ה' באמונה ובלבב שלם וגו': (ג) **את החלב**. אמר כי מיטב הצאן יאכלו רוצה לומר שיקחו ממונם שלא במשפט ויונתן תירגם ית טובא אתון אכלין ועמר נקי אתון לבישון ופטימיא אתון נכסין לעמא ליתכון מפרנסין: **הבריאה**. השמינה כמו ועגלון איש בריא מאד להבריאתם מראשית מנחת ישראל: (ד) **את הנחלות**.

טוב וי"ת והא את להון כומר אבובין דכסים קליה ומישב לנגנא תירגם עגבים כמו עוגבים כי תרגום עוגב אבובא: (לג) **ובבאה הנה באה**. הם תושבים דברי נבואותיך לדברי לעג וצחוק ובבא נבואותיך כי הנה עתה באה בקרוב אז ידעו כי נביא היה בתוכם ונבואתך אינה דברי לעג: (א) **ויהי: (ב) בן אדם הנבא, ואמרת אליהם לרועי**. תוספות ביאור: **רועי ישראל**. הם המלכים. כי אחר שהמשיל העם לצאן המשיל המלכים לרועים: **אשר היו רועים אותם**. עצמם וכן וירעו הרועים אותם עצמם ויקבור אותו בנאי קבר את עצמו וכן תירגם יונתן ווי על פרנסי ישראל דהון מפרנסין נפשיהון הלא לפרנסא עמא אתמניאו פרנסיא אמר כי המלכ' היו מתעסקין בהנאת עצמן ולא היו חוששין על העם להנהיגם כמשפט: **הלא הצאן ירעו הרועים**.

וְאֶת־הָאֲבֹדֶת לֹא בִקְשַׁתֶּם וּבַחֲזָקָה
 רִדִיתֶם אֹתָם וּבִפְרֹךְ: הַתְּפֹצִינָה
 מִבְּלֵי רָעָה וְהִתְהַיֵּינָה לֹאֲכֹלָה לְכָל־חַיֵּית
 הַשָּׂדֶה וְהַתְּפֹצִינָה: וַיִּשְׁגּוּ צֹאנֵי בְּכָל־
 הַהָרִים וְעַל כָּל־גִּבְעָה רָמָה וְעַל כָּל־
 פְּנֵי הָאָרֶץ נָפְצוּ צֹאנֵי וְאִין דּוֹרֵשׁ וְאִין
 מִבְּקֵשׁ: וְלִכֵּן רָעִים שָׁמְעוּ אֶת־דְּבַר
 יְהוָה: הַחִי־אֲנִי נֹאֵם | אֲדֹנִי יְהוָה אִם־
 לֹא יֵעַן הָיִיתִי צֹאנִי | לָבֹז וְהִתְהַיֵּינָה צֹאנֵי
 לֹאֲכֹלָה לְכָל־חַיֵּית הַשָּׂדֶה מֵאִין רָעָה
 וְלֹא־דָרְשׁוּ רָעִי אֶת־צֹאנִי וַיִּרְעוּ
 הָרָעִים אוֹתָם וְאֶת־צֹאנִי לֹא רָעוּ: ס לִכֵּן הָרָעִים

פִּלְחָתוֹן בְּהוֹן וּבִקְשִׁיו:
 (ה) וְאֶת־בְּדָרוֹ מִבְּלֵי פִרְנָס
 וְאֶת־מִסְרֹו לְאַשְׁתִּיּצָאָה לְכָל
 מִלְּפֹות עֲמֻמִּיא וְאִיטְלָטְלוֹ:
 (ו) טָעוּ עָמִי בְּכָל טוֹרִיא וְעַל
 כָּל רָמָא מִנְטָלָא וְעַל כָּל אִפִּי
 אֲרָעָא אֶת־בְּדָרוֹ עָמִי וְלִית
 דְּתַבֵּעַ וְלִית דְּבָעִי: (ז) בְּכֵן
 פִּרְנָסִין קִבִּילוּ יֵת פִּתְגָמָא דִּי:
 (ח) קִיָּם אָנָּא אָמַר יְיָ אֱלֹהִים
 אִם לֹא חָלַף דִּהּוּ עָמִי לְבֹזָא
 וְאֶת־מִסְרֹו עָמִי לְאַשְׁתִּיּצָאָה
 לְכָל מִלְּפֹות עֲמֻמִּיא מִבְּלֵי
 פִּרְנָס וְלֹא תַבְעוּ פִּרְנָסִיא יֵת
 עָמִי וּפִרְנָסִיו פִּרְנָסִיא יֵת
 נִפְשִׁיהוֹן וְיֵת עָמִי לֹא פִרְנָסִיו:
 (ט) בְּכֵן פִּרְנָסִיא רְשִׁיעִיא תוּבוּ

רש"י

רדיתם. יסרתם: (ו) ישגו צאני. הולכות טועות
 על פני כל ההרים כלו' נעשו הפקר לעשות איש
 איש כרצונו ולא הוכחתם אותם ולא שפטת' צין
 איש לרעהו: (ח) וירעו הרועים אותם. את

מצודת דוד

האובדת. אשר לא נודע אנה היא: לא בקשתם. למצוא
 אותה: ובחזקה. משלתם עליהם בחזקת היד ובעשות
 עמהם עבודת פרך ר"ל לא חזקתם העניים והנכשלים
 לקחת משפטם מיד העושים ורק משלתם בהם לעשות
 עמהם מלאכתכם ולא חששתם להדריכם בדרך הישר
 ולהסיר מהם הדעות המשובשות: (ה) ותפוצינה. ונפצו הצאן
 מסיבת היותם בלי רועה משגית כראוי: ותהיינה. ובסיבת
 הנפוץ היו למאכל לכל חיות השדה כי באו למקום החיות הטורפות ובעבור זה נפצו עוד יותר לברות הנה והנה מיד
 החיות: (ו) ישגו צאני. ולזה המה תועים בהרים ובגבעות ואינם יודעים אנה הם הולכים: ואין דורש. לאספס יחד: ואין
 מבקש. את האובדת ר"ל בעבור זה הלכו בגולה והשחיתום העובדי כוכבים והנה הולכים נעים וגדים ואין מי מתזירם
 למוטב למען יהיו נושעים: (ח) אם לא. הוא ענין שבועה וגום ולא אמר והרי הוא כאדם האומר אם לא יהיה כן אז
 יהיה כזאת וכזאת: מאין רועה. מסבת היותם בלי רועה משגית כראוי: אותם. את עצמם רעו להשמין את בשרם:
 (ט) לכן וכו'. על כי ארכו הדברים באמרו חי אני וכו' לכן אמר שוב לכן הרועים וכו' וכן הוא דרך המקרא:

מצודת ציון

רדיתם. ענין שלטנות וממשלה: ובפרך. ענין עבודה קשה
 המפרכת ומשברת את הגוף כמו לא ירדנו בפרך לעיניך (ויקרא
 כה): (ה) ותפוצינה. ענין פזור: (ו) ישגו. ענין תעייה בדרך כמו
 משגה עור בדרך (דברים כו): (ח) לבז. מלשון בזה ושלל:
 רדיתם. ענין שלטנות וממשלה: ובפרך. ענין עבודה קשה
 המפרכת ומשברת את הגוף כמו לא ירדנו בפרך לעיניך (ויקרא
 כה): (ה) ותפוצינה. ענין פזור: (ו) ישגו. ענין תעייה בדרך כמו
 משגה עור בדרך (דברים כו): (ח) לבז. מלשון בזה ושלל:

רד"ק

שרשו חלה מבנין נפעל ופירוש נחלות שהם כאבות באחת
 מאיבריהן וצריכות חזק: ואת החולת. שיש להם חולי שצריכה
 רפואה: ולנשברת. שנשבר אחד מעצמיה: ואת הנדחת.
 שנפרדה מהאחרות וידע אדם מקומה ולא חשו להשיבה עם
 שאר רעותיה: ואת האבדת. שנרחה ואבדה ולא נודע מקומה
 וכל זה משל על עניי ישראל הבריאים והחולים שלא השגיחו

רד"ק

מבואר הוא: (ח) **חי אני**. מבואר הוא: (ט) **לבן**. שנה הפסוק לחזק הענין ולא שנה בו מלה אלא שהראשון רועים והשני הרועים והראשון את דבר ה' והשני דבר ה' ויונתן חדש בו בתוספת שהוסיף בו כבן פרנסיא רשיעית טובו לאורייתא ואנא

עליהם וכן השבויים והגולים לא חששו בהם לפדותם ולהשיבם: (ה) **ותפוצינה**. לכל חית השדה. פי' המשל כתרנומו ואחמסכו לשיצאה לכל מלכות עממיא ואמלטלו ובנוסחא אחרינא יש לאשתיצאה לכל מלכות וגו': (ו) **ישגו**. מבואר הוא: (ז) **לבן**.

ביאור הענין מראה יחזקאל – מלבי"ם

נעלם מקומו לגמרי, והרחתי אתכם ואבדתם (ירמיה כ"ז ט') ועי' מ"ש ישעיה (כ"ז י"ג): **רדיתם אתם**. הרדיה נקשר תמיד עם ב', לא תרדה בו בפרך (ויקרא כ"ה מ"ג ט'), לבד בדי' מקומות נקשר עם מלת אותם, (פה), שם בנימין צעיר רודם (תהלות ס"ח), לא ירדנו בפרך לעיניך (ויקרא כ"ה ג' ג'), עד רדתה (דברים כ'), כי פעל רדה נדרף עם ממשלה, רק שמורה הממשלה הקשה, שמוריד אותו מן החירות אל העבדות הקשה, ובוה י"ל שיתוף עם ירידה, ואם יורידנו מצד ממשלות עליו יצדק שימוש הב', כי הממשלה בא נקשר עם ב', המשול תמשל בנו, ואם יוסיף להורידו מצד עצמו, כמו הורדת הצאן פה, ובמ"ש בנימין צעיר רודם, שהמשילם שם לחיות, גער חית קנה, וכן הורדת העיר הנכבשת, יצדק שימוש הפעול, שמוריד אותם. ובמ"ש לא ירדנו בפרך לעיניך דרש בספרא ממלת לעיניך שאין הב"ד מצוים לכנס לביתו ולברוק אח"כ, מוסיף רבותא שגם אם ירדה אותו שזה קשה מן הרדיה בו, שמחשיב אותו ירוד ונקלה מצד עצמו, אין הב"ד חייבים ליכנס לביתו לעיני ע"ז רק אם הוא לעיניך מחויבים למחות בו: (ו) **ההרים, גבעה**. הגבעות הם תחת ההרים ואין הר בלא גבעה (ישעיה ב' ב'): **אין דורש ואין מבקש**. בקשת האובד הוא כדי למצאו ובקשת ומצאת (דברים ד') בקשתי ולא מצאתי (שיר ג'), ודרישת האובד הוא לקחתו מיד המוצאו ע"י סימנים, עד דרוש אחיך אותו והשבות לו (דברים כ"ג). ולפעמים הדרישה קודם להבקשה, וידרשו ויבקשו (שופטים ד' כ"ט), תחלה דרשו ושאלו וכשלא מצאו תשובה הלכו לבקש. וכן אשר לא בקשו את ה' ואף לא דרשוהו (צפניה א' ו'), שהדרישה קלה מן הבקשה, וכן דרשו את ה' בקשו פניו (תהלות ק"ה) אבל בענין האבדה תקדם הבקשה שע"י הבקשה יודע לו מי המוצא ואז דרוש ידרוש מאתו: (ח) **וירעו אותם**. ר"ל את עצמם:

עד שלא רעיתם הצאן לטובתם רק לרעתם, כי **בחזקה רדיתם אתם ובפרך לאכול בשרים ולא לנהל אותם** בהשגחה ובחמלה: (ה) **ותפוצינה**, הנה הצאן צריכים אל הקיבוץ והרועה שומר את קבוצם, וע"י חסרון הרועה **נפצו**, וע"י שנפוצו **נחיו לאכלה לכל חית השדה**, ועל ידי החיות שבאו עליהם **נפצו** עוד יותר: (ו) **ישגו צאני**. עדיין היה אפשרות שיחזרו מעצמם למקומם ויתקבצו, אבל ע"י הניפוץ שגו לעלות אל ההרים, וטשם אל הגבעה שתחתיו, (כמ"ש וירמיה ג') צאן אובדות היו עמי רועיהם התעו הרים שובבים מהר אל גבעה הלכו שכחו רבצם, שע"י שעלו להר וירדו לגבעה נשכח מאתם מקומם). ועי"כ **על פני כל הארץ נפצו צאני** כי שכחו רבצם, ואין דורש ואין מבקש, כי כשנאבדו הצאן ילך הרועה לבקשם, וכשלא ימצאם יתחיל לדרוש מאת האנשים אם לא ימצאום אדם שיתן סימנים וישיבם לו, ולא לבד **שאין דורש מאת המוצא האבדה**, כי גם **אין מבקש** את האבדה כלל: (ח) **חי אני**, הוא גו"ד שיש עמו שבועה שאינו נקרע, **יען חיות צאני לבז וכי, מאין רעה**, כי לסטים מזון וחיה רעה דינו כאונם, אבל אם נכנס לעיר בשעה שאין דרך ליכנס הו"ל תחילתו בפשיעה וסופו באונם וחייב, בפרט בזה שמה שהיה **לבז** ומה שהיה **לאכלה** הוא מסבת **מאין רעה**, והו"ל כתולידה במקום גרודי חיה ולסטים שחייב, (כמ"ש נב"מ דף צ"ג), **ולא דרשו רעי את צאני** שהיה לו להציל ברועים ובמקלות בשכר, ובפרט שהם דינם כשומרי שכר כי **וירעו הרעים אותם** שרעו א"ע, ולמה **ואת צאני לא רעו?** וגם אמר נגד מ"ש מאין רעה, בל תאמרו כי נסתלקתם משמירתם ולא רציתם להיות עוד רועים שהלא **וירעו הרעים אותם**, ושלחו בהם יד ואם כן למה **ואת צאני לא רעו:** (ט) **לבן הרעים**, ר"ל על כן אין לכם אמתלא

שנסתלקתם מהיות רועים רק אתם הרועים, ושמעו גזרת ה' עליכם:

מסורה מחר"י קרא

תאכלו ואת האמר. ונשר הנריא' יאכלו: (ו) ואין. י"ג פסוקים תאכלו ואת האמר. ונשר הנריא' יאכלו: (ו) ואין. י"ג פסוקים לחזק את הנלאות ולרפאות ולחבוש את החולות ונשברות. וכל אלו הדברים האמורים כאן. ואתם לא עשיתם. לפיכך תפוצינה בגלות לבין האומות: (ה) **מבלי רועה**. שלא רעו אותה כהוגן. שלא [תורר] לה תשובה ומעשים טובים: **ותהיינה לאכלה**. לבין האומות שנפוצו בהם. שבזו ושללו אותם בכל עת. והיה לאכול: (ו) **ישגו צאני**. ומתוך שאין להם רועה יתעו בהרים ובגבעות: **ואין דורש ואין מבקש**. להחזירם מדרך שתעו בה. ולהחזירם בדרך ישר. כלומר הם שגו בהקב"ה וסרו מאחריו ועבדו ע"א ואין מבקש. להחזירם למוטב: (ז) **לבן רועים**. בשביל שגרמתם גלות לצאני. אני אביא על הרועים מה שאומר סמוך: (ח) **חי אני**. בשבועה: **אם לא יען**. שאיני מביא עליכם דבר כי עם ביען שהיה צאני לבז. ולא בשביל דבר אחר: **וירעו הרועים אום ואת צאני לא רעו**. וירעו הרועים את עצמם מן ממון של ישראל

כמו כי הוא רודה בכל עבר הנהר וגו'. בחזקה נטלו ממנו של ישראל. הצאן לא תרעו שדינו של רועה לחזק את הנלאות ולרפאות ולחבוש את החולות ונשברות. וכל אלו הדברים האמורים כאן. ואתם לא עשיתם. לפיכך תפוצינה בגלות לבין האומות: (ה) **מבלי רועה**. שלא רעו אותה כהוגן. שלא [תורר] לה תשובה ומעשים טובים: **ותהיינה לאכלה**. לבין האומות שנפוצו בהם. שבזו ושללו אותם בכל עת. והיה לאכול: (ו) **ישגו צאני**. ומתוך שאין להם רועה יתעו בהרים ובגבעות: **ואין דורש ואין מבקש**. להחזירם מדרך שתעו בה. ולהחזירם בדרך ישר. כלומר הם שגו בהקב"ה וסרו מאחריו ועבדו ע"א ואין מבקש. להחזירם למוטב: (ז) **לבן רועים**. בשביל שגרמתם גלות לצאני. אני אביא על הרועים מה שאומר סמוך: (ח) **חי אני**. בשבועה: **אם לא יען**. שאיני מביא עליכם דבר כי עם ביען שהיה צאני לבז. ולא בשביל דבר אחר: **וירעו הרועים אום ואת צאני לא רעו**. וירעו הרועים את עצמם מן ממון של ישראל

מנחת שי

בס"ס יש גלגל במלת הוי ושופר הפוך במלת רעי וכן בדפוסים ישנים: (ו) **ישגו צאני**. הגימ"ל דגושה כמשפט וכמותו ואם כל עדת ישראל ישגו חברו: (ח) **יען חיות**. הה"א בחטף סגול:

יחזקאל לר

1234567

תרגום

לְאוֹרֵיתָא וְאַנָּא עֲתִיד לְרַחֵמָא
עֲלֵיכֻן אֲצִיתוּ לְאוֹלָפִן
אוֹרֵיתָא וְקִבְּלוּ פִתְגָמָא דִּיִּי:
(י) כְּדָנָן אָמַר יְיָ אֱלֹהִים הָא
אָנָּא שְׁלַח רוּגְזִי עַל פְּרָנְסִיא
וְאַתְּבַע ית עַמִּי מִיַּדְהוֹן
וְאַבְטְלִינוּן מִלְּפָרְנָסָא עֲמָא
וְלֹא יִפְרָנְסוּן עוֹד פְּרָנְסִיא
נִפְשִׁיהוֹן וְאַשְׁיִיב עַמִּי מִיַּדְהוֹן
וְלֹא יִתְמַסְרוּן בִּיַּדְהוֹן
לְאַשְׁתִּיזָאָה: (יא) אֲרִי כְּדָנָן
אָמַר יְיָ אֱלֹהִים הָא אָנָּא
מִתְּגַלִּי וְאַתְּבַע ית עַמִּי
וְאַבְקְרִינוּן: (יב) כְּמָא דְּמִבְקַר
רְעִיא עֲדְרִיה בְּיוֹמָא דְּהוּה בְּגוּ
עֲנִיה וּמִפְּרִשׁ לְהוֹן כֵּן אֲבַקַּר
ית עַמִּי וְאַשְׁיִיב יתְהוֹן מִכָּל
אַתְרָא דְּאַתְּבְּדְרוּ לְתַמֵּן בְּיוֹם
עֲנָא וְאַמְטָא: (יג) וְאַפִּיקִינוּן
מִבִּינִי עֲמָמִיא וְאַכְנָשִׁינוּן מִן
מְדִינָתָא וְאַעִּילִינוּן לְאַרְעָהוֹן
וְאַפְרָנְסִינוּן עַל טוּרֵי יִשְׂרָאֵל
בְּפִצְדִּיא וּבְכָל מוֹתְבֵי אֶרֶץ:
(יד) בְּפָרְנוֹס טַב אֲפָרְנִיס יתְהוֹן
וּבְטוּר קוֹדֶשָׁא דִּישְׂרָאֵל
יְהִיבִית מִיִּשְׂרָיִהוֹן תַּמֵּן יִשְׂרוּן
בְּאַתַּר דִּיאִי וּפְרָנוֹס טַב

שָׁמְעוּ דְּבַר-יְהוָה: כֹּה-אָמַר אֲדֹנִי
יְהוָה הִנְנִי אֶל-הָרָעִים וְדַרְשֵׁתִי אֶת-
צֹאנִי מִיָּדָם וְהִשְׁבֵּתִים מִרְעוֹת צֹאן
וְלֹא-יִרְעוּ עוֹד הָרָעִים אוֹתָם וְהִצַּלְתִּי
צֹאנִי מִפִּיהֶם וְלֹא-תִהְיֶיןָ לָהֶם
לְאֹכְלָה: ׀ כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנִי יְהוָה
הִנְנִי-אֲנִי וְדַרְשֵׁתִי אֶת-צֹאנִי וּבִקְרָתִים:
יִבְבְּקֶרֶת רָעָה עָדְרוּ בְּיוֹם-הַיּוֹתָן
בְּתוֹךְ צֹאנִי נִפְרָשׁוֹת כֵּן אֲבַקַּר אֶת-
צֹאנִי וְהִצַּלְתִּי אֹתָהֶם מִכָּל-הַמְּקוֹמֹת
אֲשֶׁר נִפְצוּ שָׁם בְּיוֹם עֲנָן וְעֶרְפֹּל:
יִוְהוּצְאֹתִים מִן-הָעַמִּים וּקְבֻצָּתִים מִן-
הָאֲרָצוֹת וְהִבִּיאוֹתִים אֶל-אֲדָמָתָם
וְרַעִיתִים אֶל-הָרִי יִשְׂרָאֵל בְּאַפִּיקִים
וּבְכָל מוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: יִבְמַרְעָה-טוֹב
אֶרֶעָה אוֹתָם וּבְהָרֵי מְרוֹם-יִשְׂרָאֵל
יְהִיָּה נֹהֵם שָׁם תִּרְבֹּצָנָה בְּנוֹה טוֹב

רש"י

עלמס: (י) ולא ירעו עוד הרועים אותם. חת
עלמס: (יא) ובקרתים. ל' בקור חולים:

מצודת ציון

(י) ודרשתי. זה הלשון יאמר על תשלומי הגמול וכן אנכי אדרש
מעמו (שם י"ח): והשבתי. ענין בטול ומניעה: (יא) ובקרתים.
ענין חקירה ודרישה כמו לא יבקר הכהן (ויקרא יג):
(יב) נפרשות. מל' הפרשה ופירוד: (יג) באפיקים. כן יקראו
המקומות שנגרים שם המים בחזק כמו באפיקים בנגב (תהלים
קכו): (יד) נוהם. מדורם: תרבצנה. ענין השכיבה לנוח:

מצודת דוד

(י) הנני. הנה אני אפנה אל הרועים לשלם להם כגמולם:
ודרשתי וכו'. ר"ל אענישם על אבוד הצאן והשבתיים
מהיות עוד רועי צאן ולא ישמינו עוד את עצמם בחלב
הצאן ר"ל אקח מהם השררה ולא יתענגו עוד בגזל
העניים: (יא) הנני אני. כאומר עם כי יוכלו הרועים הנה

יחזקאל לד

שצו

מצודת דוד

אני אקיים את דברי ואני אדרוש את צאני ואחקור אתריה: (יב) **בבקרתי**. כמו שהרועה חוקר בעדרו ביום היותו בתוך צאנו והמה נפרשות שאז דרכו לחקור לדעת אם לא נעדר מה מהם כן אבקר את צאני ואציל אתהם ממקרי כל המקומות אשר נפוצו שם ביום בוא עליהם היום המר והחשך ולפי שהמשילם לצאן אמר לשון הנופל בהם שדרכם להתפזר ביום ענן וערפל: (יג) **באפיקים**. במקום המים ובמקום המיושב והמובחר: (יד) **במרעה טוב**. ר"ל

ביאור הענין מראה יחזקאל – מלבי"ם ביאור המלות

(י) **הנני אל הרעים**, נגד מה שהיו צאני לבו ולאכלה זאת אדרוש מיד הרועים שחייבים לשלם כי פשעו בשמירתם, ונגד מ"ש ולא דרשו רועי את צאני העונש הוא **והשבתים מרעות צאן**, (ר"ל שיקח המלוכה והמשרה מידם) עד **שלא ירעו עוד הרעים אותם**, ונגד מ"ש וירעו הרועים אותם שרעו א"ע, **והצילתי צאני מפיחם:** (יא) **כי בה אמר ה'**, ר"ל ובל תחשבו

כי עתה לא יהיה להם רועה כלל ויהיו הפקר. לא בן, כי **הנני אני** אחר ששלקתי את הרועים שמנתי עליהם אחיה אנכי בעצמי הרועה אותם, **וידרשתי את צאני ובקרתיים** הביקור הוא לדעת מנינם, ולהשגיח על החסרים היכן הם: (יב) **בבקרתי רועה עדרו**, כאשר יבקר הרועה את העדר שהוא שלו אם רועה צאן של עצמו, שאז ישגיח היטב עליהם **ביום היותו בתוך צאנו נפרשות אם ע"י שהיה יום חשך** נפרשו הצאן ונפוצו, שאז תיכף ביום ההוא יבקר לדעת מנינים וענינם, **כן אבקר את צאני והצילתי אתהם מכל המקומות שנפצו ע"י החשך ועורון המנהיגים והמונהגים ביום הגלות וההרג:** (יג) **והוצאתים כי רבים באו לשבי בין העמים**, כמ"ש יען היות צאני לבו, ורבים נפוצו מן העמים אל הארצות כמ"ש ותהיינה צאני לאכלה, **מן העמים שהם תחת רשותם אוציאם, ומן הארצות שהם מפוזרים אקבצם, והביאותים אל אדמתם ורעותים:** (יד) **במרעה**, הצאן צריכים מקום מרעה לרעות ביום, ומקום מרבץ לנות שם בלילה, שזה נקרא נוה צאן, **אמר המרעה יהיה טוב, והנוה יהיה בהר** ששם בטוחים מחיות ולסמים, והנם שבהרים אין המרעה שמן ואין הנוה טוב, כי קשה לעלות אל ההר, אמר **שהנוה יהיה טוב כי שם תרכצנה ושם תרעינה** ולא יצטרכו לרדת משם אל המרעה כי גם **בהר יהיה המרעה שמן:**

מחר"י קרא מסורה

של צאני שאכלו חלבם ונטלו צמרם של ישראל והשמינו את עצמם. וישראל לא רעו: (י) **הנני אל הרעים**. ליטול מהם מלכות. שמימי הושע בן אלה לא העמידו מלך [י] שבטים. ומימי צדקיהו לא העמידו מלך ביהודה: **וידרשתי את צאני**. ותובע אני את עלבון צאני ונטל מהם מלכות: **והשבתים**. ויהיה מבוטל: **והצילתי**. ממונם מידם. שלא תאכלום עוד: (יא) **הנני אני**. אפנה פני לצאני לטוב: **וידרשתי את צאני**. בין האימות שנשבו. להחזירם על ארצם: **ובקרתיים**. ואחפש אחריהם. כמו לא יבקר בין טוב לרע: (יב) **בבקרתי רועה עדרו ביום היותו**. וידרשתי את צאני ובקרתיים. כמו שמבקר רועה את עדרו כשהוא עובר בתוך צאנו. והן נפרשות ממנו והלכו להן. שמבקש אחריהם עד שמוצאן. כן אבקר את צאני שנפשו מעלי וגלו בין האומות: **והצילתי אתהם**. משיעבוד האומות כמו והצילתי אתכם מעבודתם. שעבדו במקומות אשר נפוצו שם. ביום אשר הבאתי עליו את הצרה שהיתה חשובה עליו ביום ענן וערפל: (יג) **וירעייתם אל הרי ישראל**. פת' ורעיית את ישראל על הרי. שבהרים מרעה טוב ונגוב ומשמין את הבהמה. הם שגו צאני בכל ההרים. ואני רעייתם על הרי: **ובכל מושבי הארץ**. שסמוך ליישוב יש מרעה טוב מתוך שבני היישוב נותנים בתוכם אשפותיהן. ומעלה עשבים עד מאד. לפי שהארץ שמינה מחמת אשפה שמן בתיבה: (יד) **שם תרכצנה**. בהכנסתן בצהרים ובערב:

מנחת שי

(י) **הרעים ודרשתי**. כס"ס הוא"ו בגעיא: תהיין. י"ס בנו"ן ה"א בסוף תיבה וטעות הוא שזהו א' מן הכתובים בנו"ן ארוכה והמסורה תבא עליהם ה' כתובים כן וס"י ביחזק' כ"ט: (יב) **בתוך צאני**. אין שום מתג במלת בתוך: המקומות. ג' כתוב כן כמ"ש בשמואל ב' י"ז: (יד) **ארעה**

רד"ק

עתיד לרחמא עליכון אציתו לאולפן אורייתא וקבילו פתגמא דה': (י) **בה אמר**. ודרשתי. שאעניש אותם על אשר לא רעו אותם: **והשבתים מרעות צאן**. שאקה המלוכה מידם ולא ירעו עוד הרועים אותם כלומר לא ימלכו עליהם עוד ויונתן תירגם ולא יפרנסן עוד פרנסאי נפשיהון: (יא) **כי בה אמר**. הנני אני. כיון שפשעו בהם הרועים אני אדרוש אותם ואוציאם מגלותם: (יב) **בבקרתי**. נפרשות. כמו נפרדות כי אז יבקר אותם

יִתְּפָרְנֶסוֹן עַל טוֹרֵי יִשְׂרָאֵל:
 (טו) אָנָּה אֶפְרַנְס יֵת עֲמִי וְאָנָּה
 אֲשֶׁרִינֶן לְרוֹחֶצֶן אָמַר יי
 אֱלֹהִים: (טז) יֵת דְּאֶבְדּוּ אֶתְּבַע
 וְיֵת דְּאִיטְלָטְלוּ אֶתִּיב
 וְלִתְבִּירָא אֶצְמוֹד וְלִמְרִיעָא
 אֶסוּבֵר וְיֵת חֲטָאִיא וְיֵת חִיבָא
 אֶשִׁיצִי וְאֶפְרַנְסִים עֲמִי בְּדִינָא:
 (יז) וְאֶתּוֹן עֲמִי פְדִינֵן אָמַר יי
 אֱלֹהִים הָא אָנָּה דְּאִין בֵּין גִּבְר
 לְגִבְר לְחֲטָאִיא וְלִחִיבָא:
 (יח) הִזְעִיר לְכוֹן דְּפִרְנוֹס טַב
 אֶתּוֹן מִתְּפִרְנֶסִין וּמוֹתֵר
 פִּרְנוֹסְכוֹן דִּישִׁין בְּרַגְלִיכוֹן
 וּמִשְׁתִּי מִתְּקֵן אֶתּוֹן שְׁתֵּן וְיֵת
 מוֹתֵרָא בְּרַגְלִיכוֹן אֶתּוֹן דִּישִׁין:
 (יט) וְעֲמִי מוֹתֵר מִיכַל שְׁמִשְׁכּוֹן
 אֶכְלִין וּמוֹתֵר מִשְׁתִּי שְׁמִשְׁכּוֹן
 תִּרְפִּשׁוֹן: י וְצֵאֲנִי מִרְמָס רַגְלִיכֶם תִּרְעִינָה וּמִרְפֵּשׁ

וּמִרְעָה שֶׁמֶן תִּרְעִינָה אֶל-הָרִי
 יִשְׂרָאֵל: מו אֲנִי אֶרְעָה צֵאֲנִי וְאֲנִי
 אֶרְבִּיצֶם נָאִם אֲדֹנִי יְהוָה: מז אֶת-
 הָאֲבֹדֶת אֲבַקֵּשׁ וְאֶת-הַנִּדְחֹת אֲשִׁיב
 וְלִנְשֻׁבֶרֶת אֶחָבֵשׁ וְאֶת-הַחֹלָה אֶחֱזֹק
 וְאֶת-הַשְּׂמִנָּה וְאֶת-הַחֹזֶקֶה אֲשַׁמִּיד
 אֶרְעֶנָּה בְּמִשְׁפָּט: י וְאֶתְנָה צֵאֲנִי כֹה
 אָמַר אֲדֹנִי יְהוָה הִנְנִי שֹׁפֵט בֵּין-עֵשָׂה
 לְעֵשָׂה לְאִילִים וְלַעֲתוּדִים: יח הַמַּעֲט
 מִכֶּם הַמִּרְעָה הַטּוֹב תִּרְעוּ וְיִתֵּר
 מִרְעִיכֶם תִּרְמְסוּ בְּרַגְלִיכֶם וּמִשְׁקַע-
 מִיִּם תִּשְׁתּוּ וְאֶת הַנּוֹתָרִים בְּרַגְלִיכֶם
 תִּרְפִּשׁוּן: י וְצֵאֲנִי מִרְמָס רַגְלִיכֶם תִּרְעִינָה וּמִרְפֵּשׁ

תולדות אהרן

וְאֶתְנָה צֵאֲנִי יִבְמוֹת סֵא ב"מ קִיד כְּרִיתוֹת ו:

רש"י

להתפור ציוס המעונן: (טו) וְאֶת הַשְּׂמִנָּה וְאֶת
 הַחֹזֶקֶה. הַהוֹדֶפֶת וְהוֹדֶפֶת אֶת חֲזִרוֹתֶיהָ: (יז) בֵּין

עֵשָׂה לְעֵשָׂה. בֵּין צֵעִלִי אֶגְרוֹפִין לְחֻלְשִׁים: (יח) הַמַּעֲט מִכֶּם. אֶת אֲשֶׁר הַחֹזֶקֶה שְׂצִכֶּם רֹעוֹת הַמִּרְעָה הַטּוֹב
 וְהַלּוֹאִי לֹא תִרְמְסוּ הַמוֹתֵר צִרְגִּלִּים וְתִאֲכַלְנָה אֹתוֹן שֶׁאֵר לֹאִי אֵלֶּא שֶׁאֵף מוֹתֵר מִרְעִיכֶם תִּרְמְסוּ
 צִרְגִּלִּים וְלֹא דִי לִכֶּם אֲשֶׁר מִשְׁקָה מִיִּם תִּשְׁתּוּ אֵלֶּא שֶׁהַנּוֹתָרִי צִרְגִּלִּים תִּרְפּוֹשִׁין: וּמִשְׁקַע מִיִּם. הַמִּיִּם
 הַצִּלּוּלִים שֶׁשְׁקַע הִטִּיט וְלֹא נִעְכְּרוּ צִרְגִּלִי וְהַדּוֹגְמָא כְּתִרְגוֹמוֹ הִזְעִיר לְכוֹן דְּפִרְנוֹס טַב אֶתּוֹן מִתְּפִרְנֶסִין
 וּמוֹתֵר פִּרְנוֹסְכוֹן דִּישִׁין צִרְגִּלִּים וּמִשְׁתִּי מִתְּקֵן אֶתּוֹן שְׁתֵּן וְיֵת מוֹתֵרָא צִרְגִּלִּים אֶתּוֹן דִּישִׁין: (יט) וְצֵאֲנִי

מצודת ציון

(יז) וְאֶתְנָה. כְּמוֹ וְאֶתּוֹן: (יח) תִּרְמְסוּ. עֲנִין דְּרִיכָה בְּרַגְלִי: וּמִשְׁקַע.
 עֲנִין נְפִילַת הַדָּבָר בְּעוֹמֵק כְּמוֹ וְשִׁקְעָה כִּיאוֹר מִצְרִים (עֲמוֹס יט):
 תִּרְפִּשׁוּן. עֲנִין דְּרִיכָה וּרְמִיסָה כְּמוֹ מַעִין נִרְפֵּשׁ (מִשְׁלִי כה):

מצודת דוד

מִשְׁפִּיעַ לָהֶם טוֹבָה מְרֻבָּה וְכָפַל הַדָּבָר רַבַּת פְּעָמִים לְפִי
 מְרֻבִּית הַטּוֹבָה וְהַהִשְׁפָּעָה: (טו) אֲנִי אֶרְעָה. ר"ל אֲנִי
 בְּעֲצָמִי אֲשַׁגִּית בְּתִקְנָתָם: (טז) אֲשִׁיב. אֵל הַעֲדָר: וְאֶת
 הַשְּׂמִנָּה וְאֶת הַחֹזֶקֶה. הַמִּתְחַזְּקֶת עַל חֲבֵרֶתָה לְהִדְפָּה

וְלַהֲכֹתָהּ אוֹתָהּ אֲשַׁמִּיד וְאֶרְעֶנָּה בְּמִשְׁפָּט הָרָאוֹי וְהַנְכוֹן ר"ל אֶקַּח נֶקֶם מִהַעֲוֹשִׁקִים אֶת הָעֲנִיִּים: (יז) בֵּין עֵשָׂה לְעֵשָׂה. בֵּין
 שֶׁהַחֲלוּשׁ וּבֵין שֶׁהַחֹזֶקֶה: לְאִילִים וְלַעֲתוּדִים. בֵּין מִן הָאִילִים בֵּין מִן הָעֲתוּדִים: (יח) הַמַּעֲט. כְּאֵלּוֹ אֵל הַחֹזֶקֶה יִדְבֹּר
 הַמַּעֲט לָכֶם שֶׁאַתֶּם רֹעִים הַמִּרְעָה הַטּוֹב אֵלֶּא שֶׁגַּם הַמִּרְעָה שֶׁהוֹתֵרֶתָם תִּרְמְסוּ בְּרַגְלִיכֶם שֶׁלֹּא יִהְיוּ בָהֶם שֶׁאֵר הַצֵּאֵן:
 וּמִשְׁקַע מִיִּם. מִיִּם צִלּוּלִים שֶׁשְׁקַע הִטִּיט אוֹתָם תִּשְׁתּוּ וְאֶת הַנּוֹתָרִי תִדְרֹכוּ בְּרַגְלִיכֶם לַעֲכֹר אוֹתָם: (יט) וְצֵאֲנִי. ר"ל וְשֶׁאֵר
 הַצֵּאֵן בְּעַל כְּרַחֵם יִאֲכַלוּ הַמִּרְעָה הַדְּרוּסָה בְּרַגְלִיכֶם וְיִשְׁחַתּוּ הַמִּיִּם הַרְמוּסִים בְּרַגְלִיכֶם ר"ל מוֹשְׁלֵי הָעַם לְקַחוּ לַעֲצָמָם

ביאור הענין מראה יחזקאל – מלבי"ם ביאור המלות

ביום, וירבצו וינוחו בלילה, בערב ירבעון (צפניה ב' ז) או כחום היום, איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים, ומקום הרביצה נקרא נזה צאן, נזה רועים מרביצים צאן (ירמיה ל"ג י"ב), בנזה תנים רבצה (ישעיה ל"ה), ולפעמים כשמוקם המרעה בטוח ירבעון שמה, כמ"ש נזה משולח שם ירעה עגל ושם ירביץ (ישעיה כ"ז), מתנאי הנוה שיהיה טוב ר"ל בטוח מזאבים ולסטים, ומתנאי המרעה שתהיה שמן וטוב: (יז) ואת החולה אחזק, לא לבד הנחלה גם החולה, ולא לבד ארפא כי גם אחזק, לכן לא כפל כמו בפסוק ד': (יח) ומשקע. שנשקע הטיט למצולת המים והם נקיים, והפוכו הוא הנרפש, שיעכר המים עד יעלה הרפש ויתערב בהם, וכן אז

והעמודים בחוקם נוטלים כל המרעה ואין מניחים לעני הצאן: (יח-יט) המעט מכם מה שאתם תרעו המרעה הטוב עד שיתר מרעיהם תרמסו וצאני הכי מן היושר והראוי שמרמס רגליכם תרעיהם? וכן המעט מכם שמשקע מים תשתו עד שעור את המים הנותרים ברגליכם תרפשו?

החזקת חזקת

החזקת חזקת

מסורה

ארעה אומם. שים פניך אל הר ישראל. הנבא על גוג. ויתנהו כסוגר נחמים: (טז) השמנה. ב' נמרי ליטוי וסימ' השמנה היא אס רזה. ואת המולה אחזק ואת השמנה: (יז) ואתנה. ג' וסי' ונסדר ואל ונספרה לא סימן י"ג: (יח) תרפשו. ג' כתיב שיין בליש' וסימן ואת הנותרים ברגליכם. ודנתייה ואלני מרפש רגליכם תשמינה.

אספר הצולעה. ארפאה כמו ואסף איש טהור ומלכי ישראל ששמנו וחזקו ועצמו בממונם של ישראל. וגזלו וחמסו אותם ולא רעו: אותם כהוגן. כמו שאמרתי למעלה. את החלב תאכלו ואת הצמר תלבשו. אשמיד מלכותן. שיפסק לעולם מהם. ואז: ארענה. ישראל כדן וכשורה. כמו שפירש. כלומר הם לא רעו כמשפט ואני ארענה כמשפט המפורש כאן: (יז) ואתנה צאני. מפרש עכשיו היאך: בין שה לשח. בין (שה) אדם בעל זרוע ואנס את חבירו שהוא חלב ויכול לגזול: לאילים ולעיתודים. הם השדרים שגזלו זה את זה: (יח) המעט מכם. המעט בעיניכם. הגזל והחמס והרע עשיתם. לפיכך צריך משפט: המרעה הטוב תרעו. העשירים כבשתם תחת ידכם כדי שיונו ממונם: ויתר מרעיהם. דלת העם. תרמסו ברגליכם. שלא השגחתם עליהם לטובה: ומשקע מים תשתו. מים צלולים שהטיט משוקע בתהום. כלומר משקין מעולין שתיתם: ואת הנותרים. מן המים שאינם צלולים והן העכורים שאינם ראויים לשתות: ברגליכם תרפשו. ברגליכם רמסתם. כמו ושארה ברגלה ופסה. ע"א המרעה הטוב תרעו. אתם אוכלים כל מעדני עולם. ויתר מרעיהם. ושיר קורותיכם תשליכו בין רגליכם. ומשקים מעולים שתיתם: (יט) וצאני מרמס. לכומר ולצאני נתתם לאכול שיור קצרותיכם ומרפש רגליכם נתתם להם לשתות:

מנחת שי

אתם. חזינא בהאי תיבותא פלוגתא איכא מאן דכתב לה בקדמיתא חסר וא"ו ובתר הכי אוסיף עלה וא"ו ודחיק להו עלמא טובא להאי וא"ו ואיכא מאן דכתב לה בקדמיתא מלא וא"ו ובתר הכי גריר לה ורווח לה עלמא לת"ו וצ"ע במסרה גדולה: (יז) ואתנה. במקצת ספרים קדמונים

רד"ק

ויונתן תירגם ית חטאיא וית חייביא אשיצי ואפרנס ית עמי בדינא: (יז) ואתנה. בין שה לשח. בין החזקה לחלושה: לאילים ולעיתודים. כי הם החזקים שבצאן ויונתן תירגם לענין המשל בין גבר לגבר לחטאיא ולחייביא: (יח) המעט. פ' המשל כתרומו הזעיר לכוון דפרנס טב אתון מתפרנסין ומותר פרנסכון דישין ברגליכון ומשתי מתקן אתון שתן וית מותרא ברגליכון אתון דישין: ומשקע מים. המים הצלולים כמו שפירשנו בפסוק אז אשקיע מימיהם: (יט) וצאני. ועמי ויונתן תרגם ועמי מותר מיכל שמישיכון אכלין ומותר משתי שמישיכון שתן: תרפשו. ומרפש. כתיב בשיין והם ענין הרמיסה במים והעכירה:

להם נזה בירושלים לעתיד לבא כמו שכתוב בסוף זה הספר: (טז) אני ארעה. ואני ארביצם. כי הרועה ירעה הצאן עד הצהרים ובעהרים אז ירביצם כמו שכתוב איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים: (טז) את האבדות. ואת החולה אחזק. אמר חולה הנה במקום נחלות וחולה שאמר למעלה ואמר אחזק הכולל שניהם כי הרפואה לחזק הבריאות: ואת השמנה ואת החזקה. אשמיד השמנה והחזקה שדוחפין את החלושות מהמרעה אני אשמיד חזקתן: ארענה כמשפט. כהוגן כמו החלושות שלא ירעו יותר מן הראוי להן והמשל על העושים והחזקים שהיו בישראל והיו עושים את העניים והחלושים

שָׁתוּ: (כ) בָּכֵן כְּדָנוּ אָמַר יי
אֱלֹהִים לְהוֹן הָא אָנָּה מִתְגַּלִּי
וְאִידוֹן בֵּין גִּבְר עֲתִיר וּבִין
גִּבְר מִסְפָּן: (כא) חֲלָף דְּבִרְשָׁע
וּבְדַרְע דְּחִיקָתוֹן וּבְתוֹקְפָא
תְּבִרְתוֹן כָּל פְּאִיבִיא עַד
דְּבִדְרָתוֹן יִתְהוֹן לְבִינִי
מְדִינָתָא: (כב) וְאַפְרוֹק לְעַמִּי
וְלֹא יִתְמַסְרֵן עוֹד לְבֹזָא
וְאִידוֹן בֵּין גִּבְר לְגִבְר:
(כג) וְאַקִּים עֲלֵיהוֹן פְּרָגְס חַד
וּפְרָגִים יִתְהוֹן וְהוּא יְהִי לְהוֹל
לְפָרְגִס: (כד) וְאָנָּה יי אֱהוּי לְהוֹן
לְאַלְהָא וְעַבְדֵי דְּוֹד מְלָכָא
בִּינֵיהוֹן אָנָּה יי גִּזְרִית בְּמִימְרִי:
(כה) וְאַגְזֹר לְהוֹן קִים שְׁלָם
וְאַבְטַל חִיתָא בִּישְׁתָּא מִן
אַרְעָא וּיְתִיבֹן בְּמִדְבָּרָא
לְרוּחָצֵן וּיִתְעַתְקוֹן בְּרַחוּשָׁא:
(כו) וְאַשְׁרֵי יִתְהוֹן סְחוֹר סְחוֹר
לְבֵית מְקֻדְשֵׁי וְיִהוֹן מְבוֹרְכָן

בְּמִדְבָּר לְבָטַח וְיִשְׁנֹו בִּיעֲוֹרִים (בִּיעֲרִים קרי): כו וְנָתַתִּי
אוֹתָם וּסְבִיבוֹת גְּבַעְתִּי בִּרְכָה וְהוֹרַדְתִּי הַגִּשְׁם בְּעֵתוֹ

רש"י

דוד. מלך מזרעו: (כה) וישנו ביעורים. ת"י
ויתעמקון צחורשא ויש לפותרו כלשון שינה:
(כו) ונתתי אותם וסביבות גבעתי. תהא

מרמם רגליכם וגו'. ועמי מותר מיכל שמיכון
אכלין ומותר משתי שמיכון שמן: (כ) ששה
בריה. חזקה: רזה. מייגר"א כלעז: (כג) עבדי

מצודת ציון

(כ) בריה. שמנה כמו ועגלון איש בריא (שופטים ג): רזה. בחושה
כמו ומשמך בשרו ירזה (ישעיה יז): (כא) ובכתף. הוא רוחב היד
ממעל במקום חבורו בגוף: תהדופו. ענין דחיפה והכאה כמו
אשר תדפנו רוח (תהלים א): הנחלות. הכאובות באחד מן
האיברים: (כ) גבעתי. היא א"י הגבוהה מכל הארצות:

מצודת דוד

מיטב הארץ והשחיתו עוד השאר הבא לחלק העניים:
(כ) הנני אני. ר"ל הנה אני הוא המושל על כולם ואשפוט
בין שה בריה המזק' לרזה: (כא) בצד ובכתף. אתם
השמני' והחזקי' תהדפו בצד ובכת' ותנגחו בקרן את
הנחלו' עד אשר פורת' אותן לנוס אל החוצ':

מצודת דוד

(כב) **והושיעתי לצאני.** אני אושיע את צאני ולא תהינה עוד לכם לביזה ואשפוט בין שה חזקה ובין שה חלושה:
(כג) **והקימותי.** אעמיד עליהם רועה אחד והוא ירעה אתהן במשפט הראוי ואת עבדי דוד אקים והוא מלך המשיח
הבא מזרע דוד: **הוא ירעה אותם והוא יהיה להן לרועה.** כפל הדבר רבת פעמים לומר שהוא לבד יהיה המושל והשליט
עליהם: (כד) **לאֱלֹהִים.** להושיע ולהציל: **ועבדי דוד.** הוא מלך המשיח הבא מזרעו: **אני ה' דברתי.** א"כ בודאי כן יהיה:
(כה) **וברתי.** או אכרות עמהם ברית שלום להיות מתמידים לשבת בשלוה: **והשבתיו וגו'.** ר"ל חית השדה לא יזיקו
אותם וכמ"ש לא ירעו ולא ישחיתו (ישעיה יא): **וישבו במדבר.** אף במדברות וביערים מקום החיות ישבו בטח וישנו
שמה וערבה להם שנתם כי לא יחרידם מי: (כו) **ונתתי אותם.** אתן אותם במקומם ובכל סביבות גבעתי אתן ברכה:
בעתו. בזמן שיש צורך בו:

ביאור הענין מראה יחזקאל - מלבי"ם ביאור המלות

(כ) לכן כה אמר ה' הנני אני בהשגחתי, ושפטתי בין שיה בריה ובין שיה רוחה שהבריה תתן דין וחשבון על שאכלה יתר

מן הראוי ועשקה דלים ורצצה אביונים: (כא) יען (עתה אומר נגד החזקה) שהם הדפו הנחלות עד שהוכרחו לצאת החוצה וזה משל העריצים העושקים דלים וחלשים ולוקחים נחלתם ובוזים את חלקם: (כב) והושעתי לצאני להציל אותם מבז ושפפתי, ויהיה גם כן משפט בין העישק והעשוק: (כג) והקימותי נבא שאחר שישפוט ה' וירעה אותם בעצמו, או תתגלה מלכות ב"ד, והוא יהיה הרועה תחת ה', וזה יהיה בג' מדרגות, תחלה הוא ירעה אותם היינו שיעמוד איש מבית דוד שינהיג את ישראל לבנוף אותם שיעשו משפט וצדקה, ואח"כ הוא יהיה להם לרועה, היינו שיקבלו הנהגתו וילמדו ממנו עד שיהיה רועה שלהם ברצונם, ואח"כ. (כד) אני ה' אחיה להם לאלהים, יקבלו עליהם מלכות שמים ומלכות ה' תתגלה עד שיהיה להם לאלהים, ועבדי דוד יעלה ממדרגת רועה למדרגת נשיא שהוא יהיה מלך המשיח, אני ה' דברתי ר"ל זה דברתי כבר ע"י הנביאים אשר נבאו על המשיח (כמ"ש ויצא חמר מגוע ישי) וכבר דברתי ופירשתי ענין המשיח בארך ע"י כל נביא כל חזוה: (כה) וזכרתי, מפני שייראו להניח הצאן במדבר ביום מפני השודדים, וכיער כלילה מפני חיות רעות, אמר שיזכרות ברית שלום שלא יעבור רגל אויב ושודד, וישבית חיה רעה, וע"י שיזכרות ברית שלום וישבו במדבר לבטח ולא ייראו מפני חרב שודד, וע"י שישבית חיה רעה יישנו כלילה ביערות: (כו) ונתתי ומפני שעדיין ייראו הצאן כשלא יהיה דשא, אמר שיתן אותם, היינו המדבר והיערים, וסביבות של גבעתי, גם הסביבות שסביב א"י וירושלים ויהיה שם ברכה, והורדתי הגשם בעתו כענין שיצמיח חציר לבהמה, גשמי ברכה יהיו, רצה

מחר"י קרא

מסורה

(כ) **הנני אני פורע מהם: ושפטתי בין שח בריה ובין שח רזה.** בין אלו שהשמינו עצמן מכל מעדני עולם גדלו והמסו את העניים מחיתן והורעבו והוצמאו. ולא אכלו כי אם שיור קערותיהן הן כחושין: (כא) **יען בצר.** צדו של אדם שמן הצד היו מהדפיץ אותן. וגם בכתף היו מהדפיץ. וכן פירשו חז"ל בשור שדחף את חבריו לבור. שאין דחיפה אלא מן הצד. וכאן הוא אומר כן. כלומר דחפתם אותם בכל ענין. שהרבה רדפתם אותם על חנם. ע"א צד. זרע. כמו על צד תנשאו: **ובקרניכם תנחמו.** אין נגיחה אלא בקרן. כלומר נגחתם אותם עד שהפיצתם אותם בגלות חוץ לארץ: (כב) **והושעתני לצאני.** ממשלתכם: **לא תחיינה עוד לבי.** תחת ירכם. שנתתם להם שיורי קערותיכם. שאין בידי גדול מזה: **ושפטתי בין שח לשח.** אני פורע מכם מה שאכלתם ממונם מכל מעדני עולם. והם היו רעבים ולא נתתם להם כי אם שיור קערותיכם: (כג) **רועה אחד ורעה אתהן.** ולא פירש. עכשיו מפרש ואומר מה שאמ' ורעה אתהן. הוא עבדי דוד שהוא ירעה [אותם] והוא יהיה להם לרועה. שאני מקימו עליהם. וזהו הקימותי עליהם רועה אחד. לפי שהרועים אותם עד שגזלו [אולי צ"ל לפי שהרועים גדלו אותם] אני מקים עליהם רועה אחד [שיהיו] ממליכים עליהם עוד: (כד) **נשיא בתוכם.** מלך בתוכם: **אני ה' דברתי.** גזרתי ואקיים: (כה) **וזכרתי להם ברית שלום.** ברית לעשות להם שלום בין האומות: **והשבתי חיה רעה מן הארץ.** שאני מבטל אותם ואגרשם מן הארץ מפניכם: **במדבר.** בחרבות. אפילו בחרבות אתם יכולים לישב לבטח. ואין מחיר מן האומות. שאין יכולין להזיק לכם. כמו שאמר משה ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחיר והשבתי חיה רעה מן הארץ וחרב לא תעבור בארצכם: **וישנו ביערים.** אני אכרות להם ברית שלום ואושיכם לבטח. שאפילו הם ישנים ביערים. הם מתייראים ליגע בהן ולהזיק להם: (כו) **ונתתי אותם.** לטובה ולברכה. והיכן אשתילן לטובה לברכה. סביבות גבעתי: **והורדתי הגשם.** שפטקתי מכם עד עכשיו בעונותיכם: **[בעת. יורה] ומלוקש.** יורה במרחשו ומלוקש בניסן:

מנחת ש"י

התי"ו בסגול וכן נסמן עליו בגליון ובכמה ספרים בצירי ועיין לעיל סי' י"ג: (כא) **תהדפו**. התי"ו בסגול בכל הספרים לא כפתח כמו שראיתי בדפוס ישן: **תנגחו**. הגימ"ל בדגש בכל ספרים כ"י: (כב) **ביערים**. במקצת ספרים כן כתיב וקרי וכן נראה שהוא דעת רד"ק שלא כתב עליו

רד"ק

(כ) **לכן, בריה**. כמו בריאה ופירושו שמנה והמשל כהרגומו בין גבר עתיר ובין גבר מסכן: (כא) **יען**. תרגם יונתן חלף דברשע ובדרע רחשתו וגו': (כב) **והושעתי**. מכואר הוא:

גִּשְׁמִי בִּרְכָה יִהְיוּ: ^{וְנָתַן עֵץ הַשָּׁדָה} אֶת-פְּרִיָּו ^{וְהָאָרֶץ תִּתֵּן יְבוּלָהּ וְהָיוּ עַל-} אֲדָמָתָם ^{לִבְטַח וַיֵּדְעוּ כִּי-אֲנִי יְהוָה} בְּשִׁבְרִי אֶת-מִטּוֹת עֲלָם וְהִצַּלְתִּים מִיַּד הָעֲבָדִים בָּהֶם: ^{כֹּה וְלֹא-יִהְיוּ עוֹד בְּזִ} לַגּוֹיִם וְחֵית הָאָרֶץ לֹא תֹאכַלְם וַיֵּשְׁבוּ לִבְטַח וְאִין מַחְרִיד: ^{כֹּה וְהִקְמַתִי לָהֶם} מִטֶּע לָשֵׁם ^{וְלֹא-יִהְיוּ עוֹד אֲסָפֵי רָעַב} בָּאָרֶץ וְלֹא-יִשְׁאוּ עוֹד כָּל־מַת הַגּוֹיִם: ^{וַיֵּדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲתֵם} וְהִמָּה עַמִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל נֹאֵם אֲדָנִי יְהוָה: ^{לֹא וְאַתֶּן צֶאֱנִי צֶאֱן מִרְעִיתִי אֲדָם} אֲתֵם אֲנִי אֱלֹהֵיכֶם נֹאֵם אֲדָנִי יְהוָה: ^{פֹּ} לֵה אֲוִיָּהי דְּבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: ^{בֶּן-}

וְאַחִית לָהֶן מָטָר בְּפִיר ^{בְּעֶדְנִיה מִטְרִין דְּבִרְכֵן יְהוֹן:} (כז) וַיִּתֵּן אֵילָן חֲקֵלָא יַת אֲבִיה ^{וְאַרְעָא תִתֵּן עַל־לִתָּהּ וְיִהוֹן עַל} אֲרֻעָהֶן לְרוּחָצֵן וַיֵּדְעוּ אֲרִי ^{אֲנָא יי כִּד אֲתִבֵּר יַת גִּיר} תּוֹקְפִיהוֹן וְאַשְׁיֻזְבִּינוֹן מִיַּד ^{דְּמַפְלָחִין בָּהוֹן: (כח) וְלֹא יְהוֹן} עוֹד בְּזֹא לְעַמְמִיָּא וּמִלְכּוֹת ^{אַרְעָא לֹא יִשְׁיַצְיָנוֹן וַיִּתְּבוֹן} לְרוּחָצֵן וְלִית דְּמָנִיד: ^{(כט) וְאַקִּים לָהֶן נִצָּבָא לְקִימָא} וְלֹא יְהוֹן עוֹד מִטְלָטְלִי כְּפָנָא ^{בְּאַרְעָא וְלֹא יִקְבִּלּוֹן עוֹד} אֲתִכְנָעוֹת עַמְמִיָּא: ^{(ל) וַיֵּדְעוּ} אֲרִי אֲנָא יי אֱלֹהֵהוֹן מִימְרֵי ^{בְּסַעֲדָהוֹן וְאַיִנוֹן עַמִּי בֵּית} יִשְׂרָאֵל אָמַר יי אֱלֹהִים: ^{(לא) וְאַתֶּן עַמִּי עִם דְּאַתְקֵרִי} שְׁמִי עֲלֵיהוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲתֵן ^{אֲנָא אֱלֹהֵכֹן אָמַר יי אֱלֹהִים:} (ס) וְהוּה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קָדָם ^{יי עַמִּי לְמִימְרֵי: (ב) בֶּר אָדָם}

תולדות אהרן

על אדמתם. (בכורים סה):

רש"י

נתינתה צרכה, ונתתי כמו והשכנתי: (כט) מטע לשם. קיום שיהא לשם עולם: אסופי רעב.

טמוני רעב מחמת צושת רעבון ועוני: (לא) אדם אתם. אינכם כבהמות בעיני:

מצודת ציון

(כז) יכולה. ענין צמח וכן ארץ נתנה יכולה (שם סז): מוטות. הם בדי העול והוא מל' מטה: (כט) מטע. מל' נטיעה: אסופי. ענין כליון כמו אסף אסיפם (ירמיה ח): ישאו. מל' משא וסבל:

הבבליים האכזרים שבהם או יאמר על החיות המזיקות שלא ירעו עוד ולא ישחיתו: (כט) מטע לשם. נטיעה יפה והדורה להיות לשם תפארת בין העמים: ולא יחיו וגו'. ר"ל לא ימצאו עוד בארץ אנשים שבא עליהם כליון הרעב: ולא ישאו. לא יסבלו עוד כלימה מן העובדי כוכבים כי לא יצטרכו עוד לבוא בארצו העכור'ם בעבור הלחם לשאת חרפת' כדרך הבא במחסור בארץ נכריה: (ל) וידעו. אז ידעו שאני עמהם והמה עמי החביב לי: (לא) ואתן צאני. ותזור ומפרש צאן מרעיתי הצאן שאני רועה אותם דעו שאדם אתם ר"ל אינכם בעיני כבהמות אלא תשובים וכדרך בן אדם

מצודת דוד

גשמי ברכה יחיו. כי מאד ירוו צמאת הארץ: (כז) כי אני ה'. הנאמן במאמרו: מוטות עולם. מה שהכבידו עליהם הבבליים ואחזו במשל מן השור שמשמים עליו בדי העול לחרוש האדמה: (כח) וחית הארץ. ר"ל עריצי

הבבליים האכזרים שבהם או יאמר על החיות המזיקות שלא ירעו עוד ולא ישחיתו: (כט) מטע לשם. נטיעה יפה והדורה להיות לשם תפארת בין העמים: ולא יחיו וגו'. ר"ל לא ימצאו עוד בארץ אנשים שבא עליהם כליון הרעב: ולא ישאו. לא יסבלו עוד כלימה מן העובדי כוכבים כי לא יצטרכו עוד לבוא בארצו העכור'ם בעבור הלחם לשאת חרפת' כדרך הבא במחסור בארץ נכריה: (ל) וידעו. אז ידעו שאני עמהם והמה עמי החביב לי: (לא) ואתן צאני. ותזור ומפרש צאן מרעיתי הצאן שאני רועה אותם דעו שאדם אתם ר"ל אינכם בעיני כבהמות אלא תשובים וכדרך בן אדם